

Geçimsizlik, Kadın için Bir Boşanma Sebebi Sayılır Mı?

22 Nisan 2025

Eşlerin birbirinden nefret etmesi, haksız davranışları, evliliğin gereği olan hukuka riâyet etmemeleri, kocanın hanımına şiddet uygulaması veya onu haram bir fiili işlemeye zorlaması gibi kötü muamele ve geçimsizlik (nüşûz ve şikâk) hâllerinde ilk aşamada ne yapılması gerektiğini Kur'ân-ı Kerîm şöyle açıklamaktadır: "... Eğer karı ile kocanın aralarının açılmasından endişelenirseniz o zaman kendilerine erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem gönderin.

Bunlar barıştırmak isterlerse Allah, aralarındaki dargınlık yerine uyuşma lütfeder..." (en-Nisâ, 4/35) Âyet-i kerîme, eşler arasında baş gösteren geçimsizlik hâllerinde hakemler aracılığıyla arayı bulmayı emrederek evliliğin devamından yana gayret sarf edilmesini önermektedir.

Buna rağmen ara bulunamaz, kötü muamele ve geçimsizlik devam edecek olursa Mâlikîler, hem zarar gören kadının hâkime müracaatla tefrîk talebinde bulunabileceğini hem de ıslah için görev alan hakemlerin, karı-kocanın vekâlet vermesine gerek kalmadan bedelli ya da bedelsiz tefrîk haklarının bulunduğunu söylemişlerdir. (İbn Rüşd, Bidâye, 3/117) Hanefî ve Şâfîliler ise hakemlerin boşama yetkisinin ancak koca tarafından kendilerine boşama vekâleti verilmesi hâlinde söz konusu olabileceğini belirtmişlerdir. (bk.

Şâfî, el-Ümm, 5/124-125; Cessâs, Ahkâmü'l-Kur'ân, 3/154; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, 4/429) 1917 tarihli Osmanlı Hukûk-ı Âile Kararnâmesi, Mâlikî mezhebinin ictihadını benimsemiş ve konuyla ilgili olarak şu düzenlemeyi yapmıştır: "Eşler arasında geçimsizlik çıkıp da mahkemeye müracaat edildiğinde mahkeme, her iki taraftan birer hakem tayin eder. Hakemler eşlerin arasını düzeltemezse ve kusur da kocada bulunursa hâkim, karı-kocayı ayırır. Kusur kadında ise mehir miktarı üzerinden bedelli boşamaya (muhâlea) hükmeder. Hakemler kararda birleşemeyecek olursa yeni bir hakem heyeti seçilir. Hakemlerin vereceği kararlar kesindir ve onların değerlendirmelerine göre hâkimin vereceği tefrîk hükmü bir bâin talâk sayılır." (HAK, md. 130)

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 589